

Latvijas Mediju
ētikas padome

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 17/2025**

Rīgā, 2025. gada 8. oktobrī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 24. septembra sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns, Toms Ostrovskis

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 23. jūlijā saņēma Diānas Krūmiņas (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sūdzību (turpmāk tekstā – "Sūdzība") par portāla "Delfi" (turpmāk tekstā – "Medijs") 2025. gada 29. janvāra publikāciju "Apšaubā Diānas Krūmiņas atbilstību parasportam. "Čempione piesauc atriebību, melus un personisku nepatiku" (turpmāk tekstā – "Publikācija")

<https://www.delfi.lv/mvp/51891089/pa-pedam/120059174/apsauba-dianas-kruminas-atbilsti-bu-parasportam-čempione-piesauc-atriebibu-melus-un-personisku-nepatiku>.

[2] Sūdzības iesniedzēja informē, ka Publikācijas virsrakstā izteiktās šaubas par viņas godprātību nav patiesas un nav argumentētas ar pierādījumiem un ir balstītas tikai uz citu personu izteiktajām bažām un personiskā nepatīkā balstītiem izteicieniem. Publikācijā nav uzrādīti dokumenti vai kādi pierādījumi, kas būtu par pamatu Sūdzības iesniedzējas parasportistes statusa apšaubīšanai, un Publikācijas autori nav pārbaudījuši atsevišķus intervēto personu izteikumus. Sūdzības iesniedzēja skaidro, ka par Medija neobjektivitāti liecina arī fakts, ka vairums izcēlumu Publikācijā saistīti ar Sūdzības iesniedzējas apšaubīšanu, bet Sūdzības iesniedzējai svarīgākās un faktoloģiski nozīmīgākās lietas un objektīvāki citāti netiek izcelti vai ir izcelti retāk. Kopumā Publikācija maldina lasītāju un vedina domāt, ka medicīniskā klasifikācija sportā Sūdzības iesniedzējai ir piešķirta nepamatoti un viņa ir krāpusies, iesniegumā raksta Sūdzības iesniedzēja.

Sūdzības iesniedzēja informē, ka Publikācija uz viņu atstājusi negatīvas sekas un lūdz Biedrību izvērtēt Publikācijas atbilstību Mediju ētikas kodeksa prasībām attiecībā uz patiesumu, godīgumu, žurnālistisko objektivitāti un personas cieņas ievērošanu.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[4] Atbildes skaidrojumā Medijs noraida pārmetumus, akcentējot, ka tā redakcija pilnībā apzinājusies temata un šīs Publikācijas satura "jutīgumu" un sarežģītību. Tādēļ žurnālisti maksimāli rūpīgi vērtējuši viņu rīcībā esošo informāciju un Publikācijas saturu pirms publicēšanas, intervējuši maksimāli daudz iesaistīto personu, kas ir profesionāli, zinoši un kuru rīcībā ir informācija gan par Sūdzības iesniedzējas sportiskās karjeras sākumu un attīstību, gan par niansēm saistībā ar parasportu, invaliditātes iegūšanas procesu utml; Medijs sazinājies ar vairāk nekā divdesmitiem avotiem.

Medijs norāda, ka Publikācijas ievadā ir izskaidrots, ka Publikācijas ir mēģinājums iegūt atbildi uz uzdoto jautājumu: *“Apzinoties riskus, ko varētu nodarīt nepilnīga visu apstākļu atspoguļošana, šā raksta tapšanas laikā sazinājāties ar maksimāli plašu situācijā iesaistīto cilvēku loku Latvijā un ārpus tās. Lai meklētu atbildi uz jautājumu – vai Latvijas paralimpiskās kustības dižākās čempiones stāsts ir triumfs vai tikai ilūzija?”* Publikācijā tas arī tiek darīts, sniedzot plašu faktu un komentāru spektru, kas sniedz maksimāli precīzu situācijas kopainu. Atbilde uz augstāk uzdoto jautājumu netiek solīta un Publikācijā arī nekādi netiek formulēta vai uzspiesta – žurnālisti dalās ar visu noskaidroto informāciju un viedokļiem, ļaujot spriest un izzināt pašam lasītājam, līdz ar to lasītājs netiek maldināts. Dažādu faktu ievākšanā un pārbaudē žurnālisti darbojušies likuma ietvaros un devuši iespēju Sūdzības iesniedzējai tos publiski apstiprināt, noliegt vai papildināt.

Medijs uzsver, ka Sūdzībā nav prasīts atsaukt konkrētu patiesībai neatbilstošu informāciju; tas uzskata, ka Sūdzība balstās pamatā uz argumentu, ka Publikācija nepatīk Sūdzības iesniedzējai.

Medijs uzskata, ka Sūdzības iesniedzējas vēlme sev nepatīkamus komentārus definēt kā neuzticamus ir saprotama, taču tā nav objektīva. Turklāt, uzrunājot avotus, Publikācijas autori nešķiro, kuram varētu būt labas, bet kuram sliktas attiecības ar raksta varoni, jo to iepriekš nav iespējams paredzēt.

Medijs skaidro, ka apakšvirsraksti un izceltie citāti medijos ir uzmanības piesaistes instruments, un tiktāl, kamēr nemaldina lasītāju – žurnālista brīva izvēle. Medijs norāda, ka fakts, ka Publikācijā izcelti trīs Sūdzības iesniedzēja citāti, liecina gan par viedokļu izcēlumu daudzveidību, gan vienlaikus pašai sportistei nodrošināto privilēģiju, neierobežoti skaidrot savu pozīciju.

Noslēgumā Medijs uzsver, ka publikāciju sērijas “Paralimpiskais bizness” tapšanas galvenais dzinulis bija iniciēt pozitīvas pārmaiņas pašreizējā sistēmā, kurā no parasportam piešķirtajiem līdzekļiem labumu gūst šaura cilvēku grupa, kamēr nospiedoši lielumam vairumam cilvēku ar invaliditāti iespējas sākt nodarboties ar fiziskām aktivitātēm ir ļoti ierobežotas vai tādu nav vispār.

[5] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Publikāciju un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[6] “Delfi” pārstāvis Raivis Spalvēns no jautājuma skatīšanas un balsojuma atturas, lai izslēgtu interešu konflikta iespējamību.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[7] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Publikācijas atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Publikāciju un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[8] Izvērtējot Publikāciju un Medija skaidrojumu, Ētikas padome secināja, ka, Publikācijas autoriem meklējot atbildi, cik pamatotas ir izskanējušās aizdomas par sportistes atbilstību konkrētajai starptautiskajai parasporta klasifikācijai, ir veikta apjomīga sarežģītas tēmas izpēte un aptaujāti dažādi informācijas avoti, tomēr Publikācija nesniedz atbildi uz uzdoto jautājumu un atstāj šaubu ēnu par sportistes godprātību vai viņai piešķirtās parasporta starptautiskās klasifikācijas atbilstību. Ētikas padome piekrīt, ka atkārtota klasifikācijas iziešana, iespējams, dotu rakstā meklēto atbildi un dzēstu aizdomas, taču nevienam vērotājam nebūtu tiesību to pieprasīt – tas ir sportistes pašas lēmums to darīt vai nedarīt. Tāpēc šobrīd Publikācija ir vērtējama pašreizējās informācijas kontekstā.

[9] Ētikas padome uzskata, ka ar Publikāciju saistās vispārēja ētiska dilemma: vai bija nepieciešams to publicēt, ņemot vērā tēmas jūtīgumu – aizdomu ēna tiek mesta uz konkrētu sportisti ar invaliditāti – un to, ka pārliecinošus pierādījumus par aizdomu pamatotību vai nepamatotību ne Publikācijas autori, ne sportiste publikācijā nesniedz.

Šādā situācijā var pastāvēt dažādi skatupunkti. Piemēram, Publikācijas autoriem var nebūt šaubu par aizdomu pamatotību un Publikācija var šķist nepieciešama, lai izgaismotu kādas nepilnības sporta procesu organizācijā. Citi savukārt var uzskatīt, ka nepieciešama lielāka smalkjūtība, šaubām par piešķirtās parasporta klasifikācijas atbilstību nav pamata vai arī sabiedrības intereses šajā situācijā nav stādāmas augstāk par ar Publikāciju aizskartā cilvēka interesēm, tāpēc šādā formā Publikāciju nevajadzēja publicēt, vai, ja publicēt, tad citādā veidā – anonimizējot, fokusējoties uz klasifikācijas sistēmas nepilnībām vai uzlabojumiem, nevis konkrētu sportisti padarīt par ilustrāciju iespējamām sistēmas nepilnībām vai iespējamai negodprātībai. Minētie atšķirīgie viedokļi pastāv arī Ētikas padomes locekļu starpā. Tomēr, raugoties no mediju brīvības un mediju ētikas skatpunkta, Ētikas padome nesaskata Publikācijā biedrības Ētikas kodeksa punktu pārkāpumus.

[10] Ētikas padome secina, ka, lai arī Medijam bija tiesības šo rakstu publicēt, neatbildēts paliek jautājums: kāds ir ieguvums sabiedrībai no šo aizdomu paušanas un vai sabiedrības ieguvums atsver sportistam nodarītās sāpes, gadījumā, ja paustajām aizdomām nav pamata.

[11] Ievērojot secināto, Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Kristers Pļešakovs, Toms Ostrovskis balso, ka Medijs NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā NAV konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.